

Р. М. Старенький, С. О. Костюк

Нові Петрівці

НОВІ ПЕТРІВЦІ – село Вишгородського району Київської області. Від 2020 – центр Петрів. громади (192,5 км², 12 тис. осіб), що сформована з Лютіз., Новопетрів. і Старопетрів. сільс. рад. Н. П. знаходяться на правому березі Дніпра (Київського водосховища), у центр. частині Придніпровської височини (починається у м. Вишгород і закінчується в с. Старі Петрівці, навпіл перерізана стародав. ярмом Западня), за 12 км від Києва. Площа 9,39 км². За переписом насел. 2001, проживали 7747 осіб; нині – бл. 10 тис. осіб; переважно українці. Проходить автомобіл. шлях Київ–Овруч. Виокремлено 2 віки кайнозой. ери та вивчено відклади, що утворилися в той час, – Межигірський вік і регіоюрус (олігоцен. епохи палеоген. періоду) й Новопетрівський вік і регіоюрус (міоцен. епохи неоген. періоду). Виявлено артефакти трипіл. культури. Істор. місцевості: Слобідка, Звіринець і Межигір'я. Поселення на цих землях відомі від часів Київ. Русі. На думку дослідників, 1240 вони були зруйновані монголо-татар. військом, а пізніше відновилися. Здавна тут розробляли різні види глини. Ще у Середньовіччі значна кількість майстрів виробляла кераміку та випалювала вогнетривку цеглу «межигірку». До поч. 16 ст. належать перші достовірні свідчення про Межигірський Спасо-Преображенський монастир, що діяв між двома високими лісистими схилами до 1919, а 1923–31 його будівлі використовував Межигірський художньо-керамічний технікум; згодом у цій місцевості для високопоставлених чиновників облаштували резиденцію «Межигір'я». За легендою, обитель вже існувала на поч. 10 ст. Наприкінці 19 ст. побл. неї знайдено Межигірський скарб (датований 3 ст. н. е.). Збереглося давнє монастир. джерело Дзвінкова криниця (від 1984 – гідрол. пам'ятка природи місц. значення). У 11 ст. у місцевості Звіринець вишгород. князі розташували мислив. двір. Невелике поселення Слобідка мало вихід водночас і до Дніпра, і до Межигір'я, на його тер. з часом й почали формуватися Н. П. 1362 навколишні землі відійшли до Великого князівства Литовського, після Люблін. унії 1569 – Польщі. Село під назвою Нова Слобода (разом зі Старими Петрівцями) вперше згадується у писем. джерелах 1622. Жит. брали участь у Визв. війні під проводом Б. Хмельницького. Після підписання Вічного миру 1686 ці землі були закріплені за Моск. царством. 1687 у грамоті патріарха Іоакима згадується х. Валковий (пізніше – с. Валки, що 1972 приєднали до Н. П.) – гол. екон. садиба Межигір. монастиря. 1708–81, 1796–1925 – у складі Київ. губ.; 1781–96 – Київ. намісництва; 1781–1923 – Київ. пов. Тривалий час (до 1923) Н. П. належали до Старопетрів. волості. 1798 побудовано

Межигір. фаянс. ф-ку, при якій на поч. 19 ст. відкрили школу для селян. дітей (закрили у 1-й пол. 1860-х рр.). 1843 тут побував Т. Шевченко. 1864 у Н. П. мешкали 1442 особи. У 19 ст. на схилах Дніпра споруджено 4 цегел. заводи. Багато петрівчан виробляли глиняний посуд, який носили на продаж у Київ. 1895 відкрили 3 дворічні церк.-парафіял. школи. 1900 були 452 двори, мешкали 2800 осіб. 1902–10 зведено Свято-Покров. церкву (нині пам'ятка архітектури місц. значення). Під час воєн. дій 1918–20 влада неодноразово змінювалася. 1923–30 – у складі Київ. округи; від 1932 – Київ. обл.; 1923–30 – Гостомел. р-ну, відтоді спочатку – Київ. міськради, потім – Києво-Святошин., від 1973 – Вишгород. р-нів. 1924 у Н. П. проживали 3882, у Валках – 920 осіб. Жит. потерпали від голодомору 1932–33, зазнали сталін. репресій (відкрито пам'ят. знак). Від 19 вересня 1941 до 18 жовтня 1943 – під нім. окупацією. На фронтах 2-ї світової війни загинули понад 700 воїнів-земляків. 3–13 листопада 1943 військами 1-го Укр. фронту під командуванням генерала армії М. Ватутіна з метою визволення Києва та створення передумов для визволення всієї Правобереж. України проведена Київська наступальна операція. У Н. П. відзначилися Герої Рад. Союзу П. Белоусов, В. Борисенко, А. Васильєв, М. Давидович, М. Єлесін, І. Івашина, К. Ірисбеков, М. Ковальов, Б. Колодченко, А. Маракасов, О. Романенко, В. Смирнов та ін. Є кілька брат. могил воїнів-визволителів, у яких зокрема й поховані Герої Рад. Союзу А. Мосолов і М. Стасюк. На місці розташування команд. пункту 1-го Укр. фронту в Н. П. створ. «Битва за Київ у 1943 році» Державний музей-заповідник. Встановлено пам'ятник Героям Лютізького плацдарму. 1959 організовано радгосп. У 1-й пол. 1960-х рр. у Н. П. переселили жит. сіл Чернена, Сваромля, Старосілля, що були затоплені Київ. водосховищем. 1989 мешкали 8193 особи. Гол. підприємства: «Українська бронетехніка» (виробництво броньованої військ. техніки), «Реформ» (бронювання та виробництво спеціалізованого автотранспорту); «Перший столич. хлібозавод» (хлібобулочні вироби, потуж. 130 т на добу), «Продовольча компанія "Chanta Mount"» (заморожені хлібобулочні вироби, потуж. 30 т на добу), «Вершки та корінці» (тепліч. комплекс з вирощування с.-г. продукції). Працюють індустріал. парк «Київщина» (250 га пром. зони) і логістич. комплекс «Карпати» (12 тис. м²). У Н. П. – 3 заг.-осв. школи, 5 дошкіл. навч. закладів; Будинок культури, 2 б-ки, дит. школа мистецтв; амбулаторія заг. практики сімей. медицини, мед. консультативно-діагност. центр, станція швидкої допомоги, стоматол. поліклініка. Відомою пам'яткою культури є етногр. музей «Хата Савки», де представлено 2 укр. поліс. автентичні хати, відтворено кузню, криницю, льох, унікал. майстерні поліс. столяра та шевця тощо. Діють вокал.-інструм. і вокал. ансамблі під керівництвом І. Гайдичука. 2011 освячено церкви св. Георгія Побідоносця та Преображення Господнього. У тому ж році створ. футбол. клуб «Межигір'я». Від 2014 друкують «Новопетрівські вісті». Є пожежна частина. Від 2016 охороняють ботан. пам'ятку природи місц. значення Володимир. дуби (3 дерева віком бл. 300–400 р.). Серед видат. уродженців – фахівець у галузі автоматики Ю. Савченко, педагог, літературознавець Г. Самойленко; учасник 2-ї світової війни, Герой Радянського Союзу Д. Богдан. З Н. П. пов'язані життя та діяльність хор. диригента, засл. арт. України М. Правдивого та Героя Рад.

Союзу М. Захарчука.

Фотоілюстрації

Рекомендована література

1. Похилевич Л. Сказанія о населенныхъ мѣстностяхъ Кіевской губерніи. К., 1864;
2. Біла Церква, 2005;
3. Андрусенко Г. Межигірський Спас і українське козацтво // Слово. 1999, 29 трав.;
4. Бугаєнко О. Історія села Нові Петрівці з найдавніших часів до кінця ХІХ століття // Старожитності Вишгородщини. Вишгород, 2005;
5. Ніколаєнко Г. М., Осипова В. К. Межигір'я – український Єрусалим: село Нові Петрівці (село Валки) Вишгородського району Київської області. К., 2019.

Бібліографічний опис:

Нові Петрівці / Р. М. Старенький, С. О. Костюк// Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2021. – Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-73317>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).